

## **Veileder for håndtering av innsynsbegjæringer etter personopplysningsloven**

### **I: Innledning:**

Foreliggende veileder skal anvendes der Kriminalomsorgen mottar henvendelser om innsyn i personopplysninger, jf. personopplysningsloven (heretter pol.) §§ 18 og 22, jf. § 23.

Formålet med veilederen er å sørge for at Kriminalomsorgen bidrar til at personopplysninger blir behandlet i samsvar med grunnleggende personvern hensyn.

I henhold til pol. § 18 første ledd kan enhver som ber om det få innsyn i hva slag behandling av personopplysninger en behandlingsansvarlig foretar, nærmere konkretisert i bestemmelsens bokstav a-f.

Etter § 18 annet ledd kan den som er registrert, be om innsyn i hvilke opplysninger om den registrerte som behandles, og så langt det er forenlig med sikkerhetsmessige forhold, sikkerhetstiltakene ved behandlingen av opplysningene.

De ovennevnte bestemmelser om innsynsrett, begrenses etter pol. § 18 fjerde ledd og § 23.

### **II: Definisjoner:**

Med "personopplysninger" menes opplysninger eller vurderinger som kan knyttes til en enkeltperson. Opplysninger og vurderinger om en organisasjon, et aksjeselskap eller et departement er i utgangspunktet ikke å regne som "personopplysninger". Personopplysninger kan ha form både som skrift, bilde, lyd og andre signaler.

Med "enhver" etter pol. § 18 første ledd, menes enhver juridisk person og / eller organisasjon, uavhengig av om personen gjennomfører straff eller ikke.

Med "den som er registrert" etter (bl.a.) pol. §§ 18, menes den som en personopplysning kan knyttes til, d.v.s. personen Kriminalomsorgen besitter personopplysninger om. "Den som er registrert" refererer følgelig til domfelte, deres pårørende, besøkende, visitorer og andre personer som det individuelt / konkret besittes personopplysninger om.

Med "den behandlingsansvarlige" menes i kriminalomsorgen Kriminalomsorgens sentrale forvaltning. Det vises for øvrig til pol. § 2

### **III: Begjæring om innsyn**

Der det fremsettes en begjæring om innsyn, skal kriminalomsorgen underlegge begjæringen realitetsbehandling og vurdere om innsyn skal og kan gis etter bestemmelsene i pol. § 18, jf. § 23. Myndighet til å behandle og avgjøre innsynsbegjæringer er delegert til lokalt nivå fra kriminalomsorgens sentrale forvaltning, jf. brev av 11.04.08.

a) Begjæring om innsyn etter pol. §18, første ledd:

Dersom begjæring om innsyn fremsettes av enhver, skal kriminalomsorgen uten ugrunnet opphold gi informasjon som angitt i bestemmelsens bokstav a-f.

Opplysningene er tilgjengelige på kriminalomsorgens nettsider:

<http://www.kriminalomsorgen.no/index.php?id=4478701>

**Kommentar:** En begjæring om innsyn etter pol. § 18 første ledd, kan således ivaretas ved en henvisning til ovennevnte internettside, eventuelt ved utskrift av informasjonen som finnes der. En begjæring om innsyn etter pol. § 18 første ledd kan fremsettes muntlig. Den som fremsetter begjæringen har også på forespørsel krav på å få opplyst om han eller hun er registrert med personopplysninger hos den behandlingsansvarlige. Slik begjæring må fremsettes skriftlig.

Mottatt begjæring om innsyn, skal behandles etter reglene i pol. §16. Dersom begjæringen ikke kan behandles innen 30 dager, skal det sendes ut et foreløpig svar, fortrinnsvis med en angivelse av når begjæringen kan forventes være behandlet

b) Begjæring om innsyn etter pol. §18, annet ledd (individuell innsyn):

Der begjæring om innsyn som fremsettes av den registrerte, skal Kriminalomsorgen uten ugrunnet opphold gi informasjon som nevnt i bokstav a-f over, og dessuten informasjon om

a) Hvilke opplysninger om den registrerte som behandles, og

b) Sikkerhetstiltakene ved behandlingen, så langt innsyn ikke svekker sikkerheten

**Kommentar:** Innsynsrett for den registrerte utløses alene ved at det er forefinnes registrerte personopplysninger om den registrerte. Det fordres m.a.o ikke at personen kan regnes som part etter forvaltningsloven eller at innsynsretten må knyttes til en konkret sak, interesse e.l. I utgangspunktet har den registrerte krav på å få informasjon om samtlige personopplysninger som er registrert på ham eller henne, jf. pkt. IV og V under. Når det gjelder informasjon om forhold som angitt i bokstav b) over, vises det til kriminalomsorgens internettside:

<http://www.kriminalomsorgen.no/index.php?id=4478701>

Begjæring om innsyn etter lovens andre ledd skal fremsettes skriftlig overfor behandlingsansvarlige eller den del av virksomheten som er tillagt ansvar for behandling av innsynsbegjæring. Den som fremsetter krav om innsyn må fremlegge tilstrekkelig dokumentasjon på egen identitet.

Mottatt begjæring om innsyn, skal behandles etter reglene i pol. §16. Dersom begjæringen ikke kan behandles innen 30 dager, skal det sendes ut foreløpig svar, fortrinnsvis med en angivelse av når begjæringen kan forventes være behandlet.

Inneholder en innsynsbegjæring feil, misforståelser, unøyaktigheter eller andre mangler som avsenderen bør rette, skal organet om nødvendig gi beskjed om dette. Organet bør samtidig gi frist til å rette opp mangelen og eventuelt gi veiledning om hvordan dette kan gjøres.

#### **IV: Unntak fra innsynsretten:**

Innsynsretten etter pkt. III over er avskåret dersom personopplysningene behandles utelukkende for historiske, statistiske, eller vitenskapelige formål og behandlingen ikke får noen direkte betydning for den registrerte.

**Kommentar:** Unntaksbestemmelsen anses ikke ha praktisk betydning for håndtering av innsynsbegjæring i forbindelse med behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen, med unntak av forskning i regi av KRUS eller liknende.

Innsynsretten etter pkt. III kan videre begrenses dersom:

a) Personopplysningene, om de ble kjent, ville skade rikets sikkerhet, landets forsvar eller forholdet til fremmede makter eller internasjonale organisasjoner.

**Kommentar:** *Unntaksbestemmelsen må anses å ha et snevert anvendelsesområde, men kan tenkes anvendelig der Kriminalomsorgen har mottatt opplysninger om en domfelt eller en besøkende som omhandler terroristplaner, spionasje, sensitiv informasjon knyttet til krigsforbrytelse e.l.*

b) det er påkrevet å hemmeligholde personopplysningene av hensyn til forebygging, etterforskning, avsløring og rettslig forfølgning av straffbare handlinger.

**Kommentar:** *Bestemmelsen retter seg mot opplysninger som, dersom de ble kjent for den registrerte, ville redusere eller forpurre myndighetenes muligheter til å forebygge, avsløre og / eller rettslig forfølge straffbare handlinger.*

*Det er et vilkår etter loven at opplysningene retter seg mot straffbare forhold. Opplysningene kan være et resultat av internt arbeide i kriminalomsorgen, så som mottatt opplysninger fra innsatte, overhøring av samtale e.l. som tyder på at en bestemt domfelt vil forsøke å unndra seg straffen, forsøke å smugle inn narkotika, bruke vold eller lignende straffbare handlinger. Dersom innsyn kan redusere muligheten for å påvise at den innsatte faktisk hadde, eller fortsatt har intensjon om å utøve en straffbar handling, kan innsyn i informasjonen begrenses eller nektes helt.*

*Kriminalomsorgen mottar dessuten opplysninger fra politiet som det kan være grunn til å holde utenfor innsattes kunnskap.*

*Det forutsettes at den registrerte ikke er kjent med disse opplysningene fra før; i motsatt fall foreligger det i hovedregelen ingen grunn til å unnta opplysningen(e) fra innsynsrett. Det er således også en forutsetning for å nekte innsyn at eventuelt innsyn i slike opplysninger vil innebære en reell risiko for at forebygging, etterforskning eller forfølgning av straffbare handlinger kan spoles.*

c) det må anses utilrådelig at den registrerte får kjennskap til personopplysningene av hensyn til vedkommendes helse eller forholdet til personer som står vedkommende nær.

**Kommentar:** *Unntaksbestemmelsen er kjent fra straffegjennomføringsloven § 7 og får i alminnelighet anvendelse der kriminalomsorgen besitter personopplysninger som ikke bør utleveres den domfelte, dennes pårørende e.l. Det kan f. eks. være opplysninger om at domfelte eller dennes ektefelle har et kjærlighetsforhold til andre personer, at en besøkende er registrert i strafferegisteret eller domfeltes mindreårige barn har gitt uttrykk for at de ikke ønsker kontakt med ham / henne e.l.*

Av pol. § 23 annet ledd fremgår det at en representant for den registrerte kan få innsyn, dersom den registrertes innsynsrett begrenses etter bokstav c), med mindre særlige grunner taler mot det.

**Kommentar:** *En representant er her i alminnelighet innsattes advokatforbindelse, men kan også være JUSS-BUSS, innsattes ektefelle eller andre som kan dokumentere et fullmaktsforhold.*

*Dersom innsyn innrømmes overfor en representant, skal representanten forut for at eventuelt innsyn gis, underrettes om at innsyn gis under forutsetning av at representanten samtykker i å bevare taushet om personopplysningene overfor andre. Representanten skal videre gjøres oppmerksom på at eventuelt brudd på forutsetningen om taushetsplikt overfor andre er straffbart etter straffeloven § 121.*

*Innsyn kan nektes også overfor representanten, dersom særlige grunner taler for det. Der representanten er advokat, skal det likevel svært mye til for at det kan foreligge særlige grunner som tilsier at innsyn bør nektes også overfor denne. Dette skyldes bl. a. at advokatvirksomhet fordrer særskilt bevilling, som kan trekkes tilbake ved f. eks. brudd på yrkesetiske regler, eksempelvis overtredelse av straffeloven § 121. Begrenset innsyn også overfor en advokat, kan således være aktuelt der advokaten tidligere har forholdt seg på en slik måte at Kriminalomsorgen ikke har tilstrekkelig tillit til at opplysningene ikke videreformidles til den innsatte.*

*I alminnelighet bør representanter for idealistiske interessegrupper som JUSS-BUSS, Rettshjelpa, Gatejuristen o.l. gis adgang til opplysningene, som fullmektig for innsatte. Der representanten har en nær relasjon til den innsatte, eksempelvis slektskap, bør det i alminnelighet utvises forsiktighet med å la representanten få innsyn i opplysningene, under henvisning til berettiget tvil om representanten vil bevare taushet om opplysningene overfor innsatte.*

d) personopplysningene er taushetsbelagt i medhold av lov.

**Kommentar:** *Unntaksbestemmelsen får anvendelse der de personopplysninger Kriminalomsorgen besitter er underlagt taushetsplikt, for eksempel etter barnevernloven, helselovgivningen m.v. Dette gjelder typisk opplysninger som er utarbeidet og mottatt fra andre etater / instanser og som etter lov er taushetsbelagt også overfor den registrerte. Unntaksbestemmelsen kan videre få anvendelse der opplysningene er taushetsbelagt etter beskyttelsesinstruksen, unntatt offentlighet etter offentlighetsloven eller forvaltningsloven.*

e) personopplysningene utelukkende finnes i tekst som er utarbeidet for den interne saksforberedelse og som heller ikke er utlevert til andre.

**Kommentar:** *Unntaksbestemmelsen får anvendelse i forhold til personopplysninger Kriminalomsorgen benytter internt, eksempelvis i notater, rapporter og andre redegjørelser til bruk for å forberede en sak, eksempelvis en søknad om permisjon eller en søknad om prøveløslatelse. Praksis knyttet til anvendelse av forvaltningsloven § 18 annet ledd er relevant for hva som ligger i "intern saksforberedelse".*

*Det er en forutsetning at opplysningen utelukkende finnes i tekst utarbeidet for den interne saksforberedelsen. Dersom opplysningen også finnes i eks. databasen KOMPIS, er ikke vilkåret oppfylt.*

*Med interne dokumenter menes dokumenter som er utarbeidet til bruk i etaten, men som enda ikke er lagt til grunn for eksempelvis en avgjørelse eller en innstilling til overordnet forvaltningsnivå.*

*Det er således en forutsetning at opplysningene i nevnte dokumenter ikke er utlevert til andre, herunder overordnet forvaltningsnivå, politi- og påtalemyndighet e.l.*

*Den registrerte kan nektes innsyn i en innstilling som er gitt av enheten til overordnet instans,*

*eksempelvis i sak der avgjørelsesmyndigheten er tillagt regionalt nivå. Her bør det imidlertid så langt det er mulig praktiseres meroffentlighet.*

*Det bemerkes at den registrerte i utgangspunktet har krav på å få innsyn i de faktiske opplysningene som måtte finnes i slik intern saksforberedelse. Med faktiske opplysninger menes her spesifikke, konkrete og presise opplysninger, så som at det ble observert at den registrerte slo til en annen innsatt, rapport- eller notatskrivers navn, dato for hendelsen, m.v. Eventuelle egne kommentarer av klart skjønsmessig karakter, er unntatt fra innsyn. Dersom de skjønsmessige vurderinger reelt sett må anses som faktaopplysninger, skal det imidlertid gis innsyn i disse. Eksempler på dette kan være der det i en rapport fremgår at "...domfelte var i besittelse av anslagsvis 5 gram cannabis" eller "...domfelte befant seg ca. 10 meter fra bilen..." eller lignende.*

f) det ville være i strid med åpenbare og grunnleggende private eller offentlige interesser å informere om personopplysningene, herunder hensynet til den registrerte selv.

***Kommentar:*** *Unntaksbestemmelsen er snever og terskelen for bruk antas å være høy. Bestemmelsen brukes i alminnelighet i.f.m. konkurranseforhold, der innsyn ville gitt et en forretningsmessig gevinst / tap, og er således ikke særlig praktisk i.f.t. de hensyn Kriminalomsorgen skal ivareta.*

Reglene om begrensninger i innsynsrettigheter skal vurderes opp mot hensynet til meroffentlighet. Hensynet til meroffentlighet innebærer at myndighetene bør gi innsyn selv der kravet til innsyn er avskåret, dersom innsyn ikke er til skade for vesentlige interesser.

#### **V: Hvordan innsyn skal gis - kostnader:**

Den som anmoder om innsyn, skal kunne få dette fra behandlingsansvarlige skriftlig. Avgjørelse som innebærer begrensning i innsynsretten skal begrunnes skriftlig, jf. pol. § 23 tredje ledd. Det skal angis presist hvilken unntaksbestemmelse som er lagt til grunn for begrensningen. Den behandlingsansvarlige kan etter pol. § 17 ikke kreve vederlag eller annen godtgjørelse for å besvare innsynsbegjæringer, herunder kostnader forbundet med kopiering m.v.

#### **VI: Klage over fastsatte begrensninger i innsynsretten:**

Avgjørelsen etter pkt. V første avsnitt er ikke å regne som et enkeltvedtak, da avgjørelsen kun retter seg mot saksbehandlingen. Avgjørelsen er likevel gjenstand for klage etter forvaltningsloven § 21, jf. § 28 flg. Klagefristen er etter forvaltningsloven § 29 er 3 - tre - uker.

#### **VII: Iverksettelse**

Denne veileder skal legges til grunn for behandling av mottatte innsynsbegjæringer f.o.m. den 01.05.08.